

GARDEHUSARREGIMENTETS OPKLARINGSBATALJON

25

1974 - 16. MAJ - 1999

ÅR

1974 - 16. maj - 1999

Indholdsfortegnelse:

Forord af kaptajn ved Gardehusarregimentets III Opklaringsbataljon Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik.....	side 3
Forord af chefen for Opklaringsbataljonen oberstløjtnant A. Ahlgreen.....	side 4
Opklaringsbataljonens historie af major Rolf Christensen.....	side 5
Indledning.....	side 5
Gardehusarregimentet som let rytterregiment ..	side 6
De første opklaringsenheder ved Gardehusarregimentet i 1945	side 8
Opklaringsenhederne efter de nye forsvarslove 1951 – 1955	side 9
Udviklingen inden for opklaringsenhederne 1955 – 1974	side 11
Oprettelsen af Opklaringsbataljon/Østre Landsdelskommando i 1974	side 12
Opklaringsbataljonens udvikling efter 1974 ..	side 14
Opklaringsenheder i international tjeneste efter 1992	side 17
Aktiviteter gennem 25 år.....	side 21
Afslutning.....	side 27
Forsidebilledet viser opklaring under krigen 1848–1850. På bagsiden bataljonens ærmemærker.	

Forord af kaptajn ved Gardehusarregimentets III Opklaringsbataljon Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik.

I anledning af 25 års dagen for oprettelsen af Gardehusarregimentets III Opklaringsbataljon bringer jeg bataljonen samt alt nuværende og tidligere personel ved Opklaringsbataljonen og dens enheder min hjerteligste lykønskning.

Selvom Opklaringsbataljonen i år fejrer sit 25 års jubilæum, har Gardehusarregimentet dog en langt længere opklaringstradition. Selve regimentets oprettelse den 10. februar 1762 skyldtes alene ønsket om at besidde et let rytterregiment til indsættelse mod de russiske kosakker i en forventet snarlig krig mod Rusland. De opgaver regimentet skulle løse var opgaver, som vi i dag ville kalde opklaringsopgaver, nemlig indsættelse i dybden, indsættelse bag fjendens linier samt mod fjendes flanker og ryg og indsættelse i forpost og ordonnanstjeneste.

Helt indtil 1. Verdenskrig bestod regimentet af et forskelligt antal beredne eskadroner, der kunne løse de nævnte opgaver. I tiden mellem de to verdenskrige begyndte regimentet at modtage pansrede køretøjer, der ligesom de beredne enheder havde opgaver af opklaringsmæssig art. I 1945 umiddelbart efter befrielsen blev Gardehusarregimentets første værnepligtige indkaldelseshold opdelt i fire opklaringseskadroner, hvorved denne betegnelse for første gang blev brugt. Eskadronerne blev opstillet med engelsk materiel og efter engelsk organisation.

Den organisation der dengang blev indført, anvendes i princippet stadig blot har opklaringseskadronerne i tidens løb fået bedre materiel. Indledningsvis var opklaringseskadronerne selvstændige enheder direkte under regimentet. Senere blev de tildelt de tre sjællandske brigader. Da 3. Sjællandske Brigade i 1973 blev nedlagt, blev det besluttet som erstatning at samle de tre opklaringseskadroner i en opklaringsbataljon direkte under Østre Landsdelskommando (nu Østre Landkommando). Bataljonen blev opstillet i løbet af foråret 1974 med den officielle oprettelsesdato 16. maj. Bataljonen fik betegnelsen Gardehusarregimentets III Opklaringsbataljon.

Tjenesten ved en opklaringsenhed er både krævende og spændende. Efter gennemgang af Løjtnantsskolen i Oksbøl 1987-88 fik jeg selv lov til at gøre tjeneste som opklaringsdelingsfører ved III Opklaringsbataljons 5. Opklaringseskadron. Det var en meget lærerig og interessant periode. På løjtnantsskolen lærer man primært at føre en infanterideling på tre grupper i kompagniramme. Som opklaringsdelingsfører skal man føre en enhed, der er organiseret og uddannet til at føre en selvstændig kamp gennem længere tid. Delingen indeholder alle elementer i sig : Kampvogne, infanteri (panserskytter), spejdere samt egen ildstøtte i form af en pansret middeltung mortergruppe. Tjenesten ved en enhed direkte under Østre Landkommando samt det tætte samarbejde med brigader, kampgrupper og andre bataljoner samt fly og hjemmeværn og i enkelte situationer endog søværn gav mig et særdeles grundigt indblik i dansk landforsvar, som jeg allerede har haft glæde af, og som jeg i fremtiden også forventer at kunne drage nytte af.

Jeg lykønsker også bataljonen med, at det er lykkedes at udgive dette festskrift, hvor opklaringsbataljonens historie for første gang behandles samlet. Jeg bringer min tak til alle, der har medvirket til projektets gennemførelse.

Jeg er glad og stolt over på 25 års jubilæumsdagen fortsat at tilhøre bataljonen, og jeg glæder mig til forhåbentlig snart igen at møde bataljonens personel.

Forord af Chefen for Gardehusarregimentets III Opklaringsbataljon oberstløjtnant A. Ahlgreen.

25 års fødselsdag! Jeg fristes til at sammenligne Gardehusarregimentets Opklaringsbataljon med en smuk ung kvinde, der har gjort sine første erfaringer, er ved at få styr på livet, og har et afklaret forhold til, hvor hun vil hen herfra. Hun er klar til næsten hvad som helst og har masser af appetit på livet.

25 gode år er gået. Bataljonen har vokset sig stærk, og der står respekt om bataljonen både internt ved Gardehusarregimentet og blandt vore samarbejdspartnere i det øvrige forsvar. Også på den civile arena har bataljonen markeret sig bl.a. i forbindelse med nødhjælpsindsamlinger. Internt i bataljonen hersker den særlige opklaringsånd, som ikke kan forklares, men skal opleves. Nogle af nøgleordene i den sammenhæng er professionel stolthed, respekt for enkeltmand, en udpræget vilje til at løse pålagte opgaver bedst muligt – og måske vigtigst af alt – en indforstået accept af den enkelte, som han eller hun er. Samt vilje til at hjælpe og støtte, når der er behov herfor.

I dette jubilæumsskrift vil en del af spaltepladsen være forbeholdt beskrivelsen af bataljonens barndom, puberteten, og de første år som voksen. De fleste læsere vil sikkert kunne nikke genkendende hertil, og mange af billederne vil formentlig kunne genkalde gode minder. Det er mit håb, at jubilæumsskriftet kan bidrage til at fastholde de gode minder.

Jeg ønsker Opklaringsbataljonen tillykke med de 25 år med håbet om, at bataljonen i de følgende år vil fortsætte det gode arbejde til gavn for helheden.

Sluttelig retter jeg en tak til alle, som har bidraget til at gøre Opklaringsbataljonens fødselsdag god og mindeværdig.

En særlig tak til:

- Jack Friies, varehuschef i Bilka Næstved,
- direktør Kay Dam Steffensen, BG Fonden,
- Næstved Kommune,
- Steen Fredholm, marketingdirektør i Duni,
- major Rolf Christensen, forfatter til dette festskrift,
- major P.M. Mentz, Chef for Hesteskadronen,
- kaptajn Bjarke Bobek,
- kaptajn Peter U. Steenstrup,
- EURO RSCG, Reklamebureau og
- direktør Erik Jensen, BG Tryk.

Opklaringsbataljonens historie af major Rolf Christensen

Indledning.

I foråret 1999 er det 25 år siden, at Gardehusarregimentets opklaringsenheder blev samlet i en bataljon med betegnelsen Gardehusarregimentets III Opklaringsbataljon direkte under Østre Landsdelskommando (nu Østre Landkommando). Begivenheden festligholdes ved bataljonen den 17. maj 1999. I forbindelse hermed er nærværende festskrift udarbejdet. Formålet med skriftet er at beskrive bataljonens historie gennem de 25 år. Da Opklaringsbataljonen imidlertid ikke er den første opklaringsenhed ved regimentet, og da bataljonen ved oprettelsen udelukkende kom til at bestå af opklaringseskadroner, der eksisterede i forvejen, og som alle havde en langt længere historie, skal tiden før Opklaringsbataljonens oprettelse i 1974 tillige berøres. Dette omfatter primært tiden fra 2. Verdenskrigs afslutning i 1945, hvor de første opklaringseskadroner blev oprettet, til bataljonens oprettelse i 1974. Da Gardehusarregimentet fra sin oprettelse i 1762 altid har haft opgaver som let rytteri, og dermed

altså opgaver, der helt kan sammenlignes med moderne opklaringsopgaver, skal regimentets historie før 1945 tillige kort omtales. Bataljonschefen omtaler i sit forord den særlige opklaringsånd og giver nogle stikord til forståelsen af denne. Denne særlige måde at løse opgaverne på er ikke blot opstået i den nuværende bataljon, men kan helt klart føres tilbage til de tre opklaringseskadroner (4., 5. og 6.), der igen har deres rødder i de fire opklaringseskadroner, der blev oprettet i 1945. Man kan endda gå endnu videre og påstå, at ånden er den samme, som vi også kalder husarånden, og som stammer fra de beredne enheder helt tilbage til 1762. Husarernes og dermed også opklaringsfolkernes holdning er klart udtrykt i de ord, der stod på regimentets første estandart, og som den dag i dag fortsat står på både estandarten og afdelingsmærket, der bæres i baretten af alt personel: "IN ACTIS ESTO VOLUCRIS" (Vær lynsnar i handling).

Vi skal derfor i det efterfølgende følge opklaringsens udvikling fra 1762 til 1999.

Festskriftets forfatter major Rolf Christensen. Majoren var fra 1983 - 1985 chef for 4. Opklaringseskadron. På billedet er majoren fungerende chef for Opklaringsbataljonen, og venter på at aflevere bataljonen til den nye bataljonschef oberstløjtnant B. Bak i september 1984.

Opklaringsbataljonens første chef oberstløjtnant J.J. Ladegaard-Mikkelsen. Oberstløjtnanten var chef fra 16. maj 1974 til 31. marts 1975.

Gardehusarregimentet som let rytterregiment.

I januar 1762 blev holsteneren Peter III russisk Zar. På grund af sin holstenske afstamning nærede han et kraftigt had til den danske konge. Han gjorde derfor forberedelser til en krig mod Danmark. I Danmark fandtes der på den tid kun tungt rytteri, Vi havde ingen lette ryttere, der kunne tage kampen op mod de russiske kosakker, når angrebet kom. Kong Frederik V besluttede derfor at oprette et husarregiment efter prøjsisk forbillede til dette formål. Regimentet blev oprettet den 10. februar 1762. Umiddelbart efter blev regimentets otte eskadroner samlet i Kolding og derefter sendt sydpå til Holsten med henblik på at være de første opklaringsstyrker, der skulle møde den fremrykkende russiske hær, der kunne formodes at have kosakker forrest som

opklaring. Da zaren imidlertid allerede i sommeren 1762 blev myrdet på foranledning af sin hustru den senere kejserinde Katharina II den Store, blev krigen aldrig til noget, idet den nye kejserinde ikke nærede det samme had til Danmark som den afdøde zar.

Selvom krigen blev undgået beholdt man alligevel Husarregimentet, da man fortsat havde brug for et let rytterregiment. Det lette regiment red på små, lette, smidige og hurtige heste, og husarerne var let bevæb-

Skydeuddannelse for enkeltmand i Jægerspris Skydeterræn i 1972. Befalingsmanden i forgrunden bærer lædervest, som dengang blev brugt af spejdere.

net med krumme sabler. De bar ikke som tidens tunge ryttere et tungt jernkyrads, men var i stedet beskyttet af deres snorebesatte pels, der hang løst over skulderen, og som derfor kunne afbøde et fjendtligt sabelhug. Husarregimentet var som let rytteri særlig egnet til

En opklaringsdeling opmarcheret i Oksbol Skyde- og Øvelsesterræn i 1972 kort tid før bataljonens oprettelse. Som spejdervogn anvendtes JEEP M 151.

Opklaring i skov. Kampvogn M 41.

opklaring, indsættelse i dybden bag fjendens linier, mod fjendens flanker og ryg samt til forpost og ordonnanstjeneste. Alle disse særlige opgaver har været løst af Gardehusarregimentets enheder lige siden, og i dag løses de primært af Opklaringsbataljonens enheder samt spejdereskadronerne.

Husarregimentets enheder kom først i kamp under den korte krig mod Sverige i 1788, hvor danske husarer indgik i det norske korps, der blev sendt mod Sverige. Først under Napoleonskrigene deltog Husarregimentet i en længerevarende krig. Regimentet udmærkede sig i sær-

Opklaring på landevej. Kampvogn M 41.

lig grad ved Stralsund i 1809 samt ved Gadebusch og Sehested i 1813. Disse kampe står stadig på Gardehusarregimentets estandartbånd. Også under de slesvigske krige 1848 - 1850 og 1864 deltog regimentet i kampene. Under begge krige var regimentets

hovedopgave at udføre opklaring herunder den såkaldte forposttjeneste, hvor eskadronerne placeres som sikring foran hærens hovedstyrke for at give denne mulighed for hvile, vedligeholdelses- og forsyningstjeneste samt forberedelse af nye indsættelser. Dette er også i dag en typisk opklaringsopgave. Regimentet udmærkede sig i særlig grad ved Kolding i 1849 og ved Jagel i 1850. Kampen ved Jagel var netop et eksempel på en kamp mellem de danske forposter og en fjendtlig opklaring. Begge kampe er anført på estandartbåndene. Efter krigen 1864 fortsatte Gardehusarregimentet som

Spejdersektionsføreren observerer.

let rytterregiment. Først for ca. hundrede år siden begyndte den moderne udvikling med, at regimentet fik rekylgeværer, der blev transporteret på særlige pakheste. Under 1. Verdenskrig forrettede Gardehusarregimentet tjeneste som kystsikringsenhed. Regimentets eskadroner var placeret langs de sjællandske kyster, hvorfra de dagligt på hesteryg patruljerede kyststrækningerne med henblik på at konstatere evt. fjendtlig landgang. Denne opgave havde typisk opklaringskarakter og minder meget om de opgaver, regimentets opklarings- og spejderenheder er uddannet til at kunne udføre i dag. Tjenesten kan også sammenlignes med den patruljetjeneste, der udføres af de spejderdelinger, der gør tjeneste i det tidligere Jugoslavien, og som er uddannet af Opklaringsbataljonen.

Mellem de to verdenskrige begyndte regimentet udviklingen mod det moderne panser- og opklaringsregiment. Regimentet fik de første panservogne og blev herefter organiseret med rytter-, panservogns-, cyklist- og motorcyklisteskadroner.

Efter besættelsen den 9. april 1940 fortsatte Gardehusarregimentet med at uddanne sine enheder, men den 29. august 1943 blev regimentet afvæbnet af den tyske besættelsesmagt efter kampe på og om Gardehusarkasernen i Næstved.

Kampvogn M 41 på øvelse på Lolland i september 1985. Vognkommandør sergent P. Staal, 4. Opklaringseskadron.

De første opklaringsenheder ved Gardehusarregimentet i 1945.

Efter befrielsen den 5. maj 1945 startede tjenesten igen ved Gardehusarregimentet med udelukkende fast og genindkaldt mandskab. Først den 20. november 1945 indkaldtes nye værnepligtige til uddannelse. De 640 nye rekrutter blev opdelt i fire opklaringseskadroner, hvorved denne betegnelse for første gang blev anvendt i Danmark. Eskadronerne skulle være delvis motoriserede og anvendte i øvrigt næsten udelukkende engelsk materiel.

Fra marts 1946 formeredes en stabeseskadron og en opklaringseskadron, som skulle indgå i en dansk besættelsesstyrke i Tyskland. Styrken blev dog først sendt til

Tyskland et år efter. Da Gardehusarregimentet i hovedsagen i fremtiden skulle være et opklaringsregiment modtog regimentet i oktober 1946 de særlige opklaringskøretøjer af engelsk type, som skulle anvendes ved opklaringseskadronerne. Der ankom flg. køretøjer:

- Små to-mands spejdervogne med maskingevær,
- 7 tons Humber panservogne med 37 mm kanon og maskingevær og
- 18 tons Staghound panservogne med 75 mm kanon.

Opklaringseskadronerne opstilledes efter engelsk forbillede således:

- Kommandodeling,
- to til tre opklaringsdelinger hver med to spejdervogne og to Humber panservogne,
- en til to skyttedelinger på lastvogne og
- en tung deling med Staghound panservogne.

Som det ses havde eskadronen endnu ikke kapacitet til selvstændig kamp gennem længere tid. Det samme galdt opklaringsdelingen. De ikke særligt terrængående panservogne kunne kun anvendes til egentlig opklaring og udvigende kamp på vej. Til angreb eller forsvar var de mindre anvendelige. Den første eskadron af denne type afgik til Tyskland den 18. juni 1947.

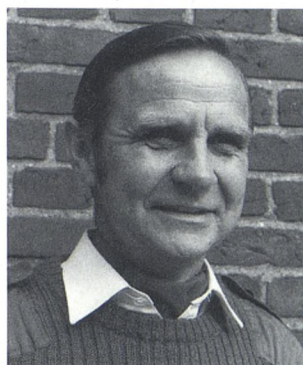
Under øvelser og skydninger i Oksbøl er det meget vigtigt, at den faglige tjeneste virker. Den logistiske støtte ledes normalt fra garagepladsen. Billedet viser de vigtigste faglige ledere fra 4. Opklaringseskadron i Oksbøl i 1983. Bl.a. ses premierløjtnant K.B. Eriksen og seniorsergenterne Claus Lysholm og D.H. Andersen.

Oberstløjtnant Ib Børke. Chef for Opklaringsbataljonen fra 1. april 1975 til 30. april 1977.

Oberstløjtnant J.-V. Tietze. Chef for Opklaringsbataljonen fra 1. maj. 1977 til 31. oktober 1978.

Oberstløjtnant Leif Sandahl. Chef for Opklaringsbataljonen 1. november 1978 - 16. september 1980. Oberstløjtnanten blev senere oberst og regionschef i Hjemmeværnet.

Eskadronen i Tyskland blev hyppigt udskiftet dels for at fordele byrderne ligeligt på det faste personel, og dels fordi eskadronerne fik en fremragende uddannelse i Tyskland. Eskadronerne var næsten konstant på øvelse sammen med primært norske og engelske enheder på de store tyske øvelsespladser ved Paderborn og Sennelager. Denne form for uddannelse havde danske enheder aldrig før prøvet. Afgivelsen af en opklaringseskadron til kommandoet i Tyskland fortsatte indtil den sidste eskadron (2. Opklaringseskadron) kom hjem i februar 1957. Regimentet havde således i 10 år glæde af denne effektive uddannelse af sine opklaringsenheder.

Også hjemme i Danmark deltog vore opklaringsenheder i øvelser. Første gang i marts 1947, hvor Sjællandske Division afholdt store vinterøvelser. Gardehusarregimentet deltog med to opklaringsafdelinger, hver sammensat af to til tre opklaringseskadroner. Dette er første gang i dansk militær historie, at der opereres med opklaringsafdelinger, hvilket må siges at være den direkte forløber for vor tids opklaringsbataljon. Da opklaringsenheder kun blev opstillet af de to gamle rytterregimenter Gardehusarregimentet og Jyske Dragonregiment, var der et meget stort pres på disse, da de skulle deltage i alle øvelser i landet. Gardehusarregimentets opklaringsenheder deltog således ikke kun i øvelser på Sjælland, men også på Fyn og i Jylland.

Opklaringsenhederne efter de nye forsvarslove 1951 - 1955.

De første år efter krigen opbyggedes et nyt forsvar uden egentlige forsvarslove. Der var kraftigt behov for en ny organisation af den danske hær. Dette skyldtes dels erfaringerne fra 2. Verdenskrig og dels den nye trussel, der førte til oprettelsen af NATO med Danmark som medlem i 1949 og endelig den meget spændte situation i verden i forbindelse med udbruddet af Korea Krigen i 1950.

Den nye forsvarslov trådte i kraft den 1. august 1951. For rytteriet betød dette, at våbenarten ændrede navn

Personel af 4. Opklaringseskadron går over Susåen i vinteren 1984 - 85.

Oberstløjtnant P.L.T. Christensen. Chef for Opklaringsbataljonen fra 1. oktober 1980 til 30. september 1982. Oberstløjtnanten døde desværre mens han stadig var tjenstgørende.

Oberstløjtnant Leif Nielsen. Chef for Opklaringsbataljonen fra 1. oktober 1982 til 24. august 1984. Oberstløjtnanten blev senere oberst og chef for Slesvigske Fodregiment.

Oberstløjtnant Ben Bak. Chef for Opklaringsbataljonen fra 1. september 1984 til 31. januar 1986.

til pansertropperne. Alt panser, opklaring samt kampvogne blev samlet ved denne nye våbenart. At man valgte rytteriet som grundstammen var helt naturligt. De opgaver den nye våbenart skulle løse var tidligere blevet løst fra hesteryg. Denne tjeneste kræver hurtighed og beslutsomhed, hvilket er egenskaber, der i særlig grad er udviklet ved de to gamle rytterregimenters per-

Parade ved Fredsskoven i anledning af Opklaringsbataljonens 10 års oprettelsesdag i 1984. Bataljonschefen oberstløjtnant Leif Nielsen modtager 4. Opklaringseskadron fra chefen major Rolf Christensen.

sonel. For regimentet betød loven en helt ny organisation. For første gang i historien blev en del af regimentets eskadroner organiseret i bataljoner. Hidtil havde alle eskadroner hørt direkte under regimentet bortset fra de ovenfor nævnte opklaringsafdelinger, der i en perio-

de var opstillet under øvelser.

Gardehusarregimentets organisation blev således:

- Regimentsstab med stabseskadron,
- en kampvognsbataljon (fire kampvognseskadroner),
- en motorbåren bataljon (fire lette motorbårne eskadroner) samt
- et antal opklaringseskadroner og
- en hesteskadron til ceremonielt brug.

Opklaringseskadronerne organiseredes med hver enkelt deling som en selvstændig lille "kampgruppe", der selv i længere tid kunne løse opklarings- eller andre lette opgaver nogenlunde uafhængigt af eskadronen. Eskadronen bestod af:

- Kommandodeling og
- tre opklaringsdelinger, hver med
- en spejdersektion (fire jeeps),
- en let kampvognssektion (to lette kampvogne),
- en let maskingeværgruppe på motorvogn og
- en mortergruppe med en 81 mm morter.

Bortset fra forbedringer af materiellet er dette i dag på Opklaringsbataljonens 25 års jubilæumsdag fortsat en opklaringsdelings organisation. Den har således fungeret i snart 50 år og fungerer fortsat hensigtsmæssigt.

Parade i anledning af Opklaringsbataljonens 10 års oprettelsesdag i 1984. Bataljonen defilerer på betonvejen i Gardehusarregimentets øvelsesterræn opsiddet forbi chefen for Østre Landsdelskommando, regimentschefen samt øvrige gæster.

Som opklaringskampvogne anvendtes amerikanske lette kampvogne af typen M 24 Chaffee med kort 75 mm kanon. Kampvognene blev leveret i 1955, men var allerede fra starten forældede og udgået af produktionen i USA. Maskingeværgruppen kørte indledningsvis på en motorvogn, men denne blev meget hurtigt erstattet af pansret mandskabsvogn GMC M 6 kaldet "mosegris". Som mortervogn anvendtes fra 1955 M 21 Halftrack.

Udviklingen inden for opklaringsenhederne 1955 - 1974.

Organisationen for opklaringseskadronerne og opklaringsdelingerne blev ikke ændret i perioden. Kun materielmæssige forbedringer fandt sted. Kampvogn M 24 Chaffee, der havde været forældet helt fra indførelsen i 1955 blev afløst af amerikanske lette kampvogne af typen M 41 Walker Bulldog i 1962. Den pansrede mandskabsvogn GMC M 6 "Mosegris", der transporterede maskingeværgruppen (senere betegnet panserskyttegruppen) blev erstattet af PMV M 113, der blev indfaset fra 1964. Den tilsvarende mortervogn M 106 blev ligeledes indfaset fra 1964 som erstatning for M 21 Halftrack. Som spejdervogn blev anvendt jeeps af forskellige typer. Indledningsvis anvendtes den gamle

krigsjeep "WILLY". Denne blev afløst af jeep M 38, der igen i 1968 blev afløst af Jeep M 151.

Selvom organisationen var den samme gennem hele perioden fra 1955 til 1974, skete der dog en del ændringer i eskadronernes betegnelse samt i disses tilhørsforhold både i krigsstyrken og i uddannelsesmæssig henseende.

Med forsvarsforliget i 1960 startede samlingen af felthærens enheder i afbalancerede brigader sammensat af alle våbenarter. I brigaderne skulle der indgå en opklaringseskadron. Fra sommeren 1962 bestod opklaringen på Sjælland af 4., 5. og 8. Opklaringseskadron, der blev opstillet af Gardehusarregimentet og 6. Opklaringseskadron, der blev opstillet af Pansertroppernes Befalingsmandsskoler på Grønnegades Kaserne i Næstved. Krigsmæssigt indgik 4. Opklaringseskadron i 1. Sjællandske Brigade, mens 5., 6. og 8. Opklaringseskadron indgik i Brigadegruppe Gardehusarregimentet. Til dagligt hørte 4. og 8. Opklaringseskadron under III Opklaringsbataljon. 5. Opklaringseskadron var en ren mobiliseringsenhed og indgik derfor ikke i III Opklaringsbataljon. Den nuværende III Opklaringsbataljon, der i år fejrer sit 25 års jubilæum,

Hendes Majestæt Dronningen besøger Opklaringsbataljonens kommandostation under øvelse i 1988. Majestæten ledsages af bataljonschefen oberstløjtnant O. H.-G. Hoff.

Delingsfører i 5. Opklaringseskadron løjtnant H.K.H. Kronprins Frederik under øvelse i 1988.

har således en forgænger med samme navn og opgave. I foråret 1965 byttede 6. og 8. Opklaringseskadron navn, således at 6. Opklaringseskadron opstilledes ved Gardehusarregimentet, mens 8. Opklaringseskadron opstilledes ved Pansertroppernes Befalingsmandsskoler. Samtidig knyttedes 5. Opklaringseskadron til 2. Sjællandske Brigade og 6. Opklaringseskadron til 3. Sjællandske Brigade således som 4. Opklaringseskadron hele tiden havde været tilknyttet 1. Sjællandske Brigade.

Ved forsvarsforliget af 1966 indførtes "Troppeplan 70", der indførte fem ens panserinfanteribrigader fordelt med tre i Jylland og to (1. og 2.) på Sjælland. 3. Sjællandske Brigade blev en lavere prioriteret infanteribrigade. Ved denne lejlighed byttede 5. og 6. Opklaringseskadron navne, således at den stående eskadron, der nu benævntes 5. Opklaringseskadron, blev knyttet til 2. Sjællandske Brigade, mens mobiliseringsopklaringseskadronen, der nu benævntes 6. Opklaringseskadron, knyttedes til den lavere prioriterede 3. Sjællandske Brigade. Der var således i realiteten ikke længere behov for III Opklaringsbataljon. Den fortsatte dog fra 1968 som ledelse af rekrutskolen, ligesom

den fortsatte som fredsmæssigt, administrativt bataljonsniveau for opklaringseskadronerne. 8. Opklaringseskadron blev nedlagt i 1969, da Pansertroppernes Befalingsmandsskoler blev flyttet fra Næstved til Oksbøl.

I forsommeren 1969 blev rekrutskolen flyttet til Grønnegades Kaserne, der var blevet ledig ved Pansertroppernes Befalingsmandsskoles flytning til Oksbøl. Ledelsen af rekrutskolen havde karakter af en bataljonsstab, men betegnelsen III Opklaringsbataljon bortfaldt ved denne lejlighed, ligesom bataljonens ansvar for opklaringseskadronerne ophørte. Disse hørte herefter direkte under Gardehusarregimentet i fredstid og under de sjællandske brigader i krigstid og under øvelser.

Oprettelsen af Opklaringsbataljon/ Østre Landsdelskommando i 1974.

Indtil forsvarsordningen af 1973 havde Danmark seks brigader. Af disse var de tre jyske samt to af de sjællandske brigader ens, pansrede, stående brigader, mens 3. Sjællandske Brigade var en ren mobiliseringsenhed. Hver brigade havde en opklaringseskadron betegnet 1.,

Løjtnant H.K.H. Kronprins Frederik med sin fætter H.K.H. Kronprins Pavlos af Grækenland. Kronprins Frederik virkede under øvelsen i efteråret 1988 som opklaringsdelingsfører i 5. Opklaringseskadron, mens Kronprins Pavlos som engelsk løjtnant fulgte øvelsen.

Hendes Majestæt Dronning Ingrid besøger Opklaringsbataljonen under øvelse i efteråret 1988. Majestæten hilser på kaptajn Palle Byg. Yderligere ses major I. Unsgaard samt helt til venstre generalmajor H.T. Havning, chef for Østre Landsdelskommando.

2. og 3. i Jylland samt 4., 5. og 6. på Sjælland. Ved forsvarsordningen af 1973 blev 3. Sjællandske Brigade nedlagt. For at skabe en tredje pansret dispositionsenhed for Østre Landsdelskommando blev de tre sjællandske opklaringseskadroner samlet i en opklaringsbataljon direkte under landsdelskommandoen. Som følge heraf opstilledes fra 16. maj 1974 Gardehusarregimentets III Opklaringsbataljon bestående af:

- Stab og stabsdeling,
- 4. Opklaringseskadron,
- 5. Opklaringseskadron og
- 6. Opklaringseskadron.

Internt i de tre eskadroner fik dette ingen organisatoriske følger. Eskadronerne var fortsat organiseret til at kunne gennemføre en selvstændig kamp gennem længere tid, idet de indeholdt føringselementer, forsynings- og vedligeholdelselementer, sanitetselementer samt kampelementer og egen ildstøtte. Eskadronernes organisation var således:

Oberstløjtnant Ove Hægh-Guldberg Hoff. Chef for opklaringsbataljonen fra 1. februar 1986 til 30. september 1988. Oberstløjtnanten er i dag generalmajor og chef for Forsvarsstaben.

- Kommandodeling med
- kommandosektion og
- sanitetssektion med egen læge,
- Forsynings- og vedligeholdelsesdeling med 2. echelonsansvar og beføjelser.
- tre opklaringsdelinger hver med
- delingstrop med føringskøretøj til delingsføreren samt en motorcykelordonnans,
- en spejdersektion med fire spejdervogne (indledningsvis jeeps),
- en kampvognssektion med to kampvogne,
- en panserskyttegruppe med en pansret mandskabsvogn og
- en mortergruppe med 81 mm morter i en pansret mandskabsvogn.

Bataljonens stabsdeling skulle kun muliggøre bataljonschefens føring, og havde ingen mulighed for at yde logistisk støtte til opklaringseskadronerne.

Bataljonen var en stående bataljon dog med en opklaringsdeling fra hver af 4. og 5. opklaringseskadron, hele 6. Opklaringseskadron og samtlige mortergrupper placeret i mobiliseringsstyrken.

Bataljonens første chef blev en erfaren opklaringsofficer nemlig oberstløjtnant J.J. Ladegaard-Mikkelsen, der også havde været chef for den tidligere nævnte rekrutskole, og derfor også havde været administrativ chef for opklaringseskadronerne.

Mercedes GD som spejdervogn 1994.

Opklaringsbataljonens udvikling efter 1974.

Da de to stående opklaringseskadroner bestod af personel på kontrakt, og da fem af bataljonens 9 opklaringsdelinger og alle mortargrupper bestod af mobiliseringspersonel blev der ikke uddannet tilstrækkeligt med personel til at friske bataljonens enheder. Fra foråret 1979 blev der derfor oprettet en værnepligtig uddannelsesdeling ved bataljonen. Den bestod af en krigsstærk opklaringsdeling minus kampvognssektionen, men plus en ekstra mortargruppe.

1973-forsvarsordningen blev forlænget ved forlig i 1977, således at ordningen skulle gælde indtil udgangen af 1981. En ny forsvarsordning blev derefter gennemført i 1982. Selvom ordningen betød væsentlige ændringer og nedskæringer berørte disse ikke III Opklaringsbataljon.

De følgende år gav stor usikkerhed om forswarets fremtid. Denne usikkerhed kom i høj grad til at præge dagligdagen ved regimentet og dermed ved

Opklaringsbataljonen. Et forsvarsforlig var blevet indgået i 1984 og en tillægsaftale hertil blev indgået i 1985 uden at dette medførte konkrete konsekvenser. Først i efteråret 1986 kom der en afklaring. For Gardehusarregimentet betød ordningen, at regimentet blev et næsten rent stampersonelregiment. Kun Hesteskadronen havde fortsat værnepligtige. For Opklaringsbataljonen betød det, at der ikke længere skulle være værnepligtige i bataljonen. Uddannelsesdelingen forsvandt hermed, idet den sidste uddannelsesdeling blev indkaldt den 16. oktober 1986. I fremtiden skulle eskadronerne uddannes og hjemsendes samlet som enhed. Personellet i opklaringseskadronerne skulle ansættes på tre års kontrakt, og efter gennemførelsen af de tre års uddannelse, skulle personellet hjemsendes. Det betød desværre også, at eskadronerne skulle tømmes med

Panserskytter i PMV M 113 i 1994.

henblik på at kunne modtage personel til samlet uddannelse i de tre år. Den første indkaldelse af en treårs eskadron blev fastsat til oktober 1987. I perioden fra februar til august 1986 betød usikkerheden så stor personelafgang fra bataljonen, at det var nødvendigt at sammenlægge 4. og 5. opklaringseskadron selvom tøm-

Oberstløjtnant Kurt Bache. Chef for Opklaringsbataljonen fra 1. oktober 1988 til 31. juli 1990. Oberstløjtnanten er i dag oberst og chef for Hendes Majestæt Dronningens Adjutantstab.

ningen af enheder endnu ikke var iværksat. Ved kontrakttegnning og ansættelse samt ved at placere uddannelsesdelingen i 5. opklaringseskadron lykkedes det i den sidste del af 1986 at få personel nok til igen i en tid at kunne arbejde med to stående eskadroner i Opklaringsbataljonen. Selvom der skulle være indledt uddannelse af den første treårs eskadron i oktober

1987, blev dette ikke gennemført, da det viste sig umuligt at få tegnet tilstrækkeligt med treårskontrakter til en opklaringseskadron. De to stående opklaringseskadroner fortsatte derfor ved hjælp af lokal hvervning og ansættelse på kontrakt. Dette gav naturligvis en noget uheldig personsituation i enhederne. Tjenestealderen kunne svinge meget og uddannelsesstadet for de enkelte soldater varierede betydeligt, hvilket vanskeliggjorde uddannelsen og en effektiv udnyttelse af de sparsomme

ressourcer. På trods af denne situation blev der ikke indkaldt flere værnepligtige uddannelsesdelinger til Opklaringsbataljonen.

I samme periode skete der en del materielmæssige forbedringer. I 1987 modtog Opklaringsbataljonen sin nye

Afsiddede panserskytter under øvelse i 1994.

Øvelsesgennemgang efter øvelse i 1994.

opklaringskampvogn. Den gamle M 41 var ikke længere tidssvarende, men det viste sig umuligt at få en ny moderne kampvogn. I stedet valgte man den løsning at modificere den gamle kampvogn. Resultatet blev en væsentlig forbedring både køre og skydemæssigt især blev mulighederne for kamp i mørke afgørende forbedret. Kampvognen blev udstyret med en 4-takts turboladet dieselmotor og maskinretningssystemet blev forbedret. Det hidtidigt anvendte 12, 7 mm kuppelgevær blev erstattet af et 7,62 mm kuppelgevær, ligesom affugten blev forbedret. Der blev monteret 76 mm røgkastere på hver side af tårnet. Skyttens sigteperiskop blev forsynet med laserafstandsmåler, og der blev monteret natsigteudstyr. Der blev yderligere monteret natkøreudstyr både til fører og vognkommandør. Land Roveren, LARO 88, der havde afløst jeepen som spejderkøretøj i opklaringsdelingerne blev ligeledes i 1987 afløst af et

*Oberstløjtnant B. Djarnis.
Chef for Opklaringsbatal-
jonen fra 1. august 1990 til
30. september 1992.*

nyt spejderkøretøj nemlig en Mercedes, MERC 240/GD/OPK. Opklaringsudgaven har i modsætning til regimentets øvrige MERC/240/GD aftagelige sidedøre samt aftageligt rufstativ og presenning.

Den uheldige personsituation, der ikke var holdbar i længden, blev forbedret væsentligt ved forsvarsforli-

get i 1989, hvor regimentet og Opklaringsbataljonen igen fik værnepligtigt personel. Opklaringsbataljonen skulle fra 1991 uddanne to opklaringseskadroner med hver en professionel kadre og 11 måneders værnepligt. Allerede i juli 1989 fik 4. Opklaringseskadron dog en værnepligtig uddannelsesdeling. Bataljonens stabsdeling samt kommandodelingerne og forsynings- og vedligeholdelsesdelingerne i opklaringseskadronerne skulle fortsat være bemandede med stampersonel ligesom man heller ikke fandt det muligt at uddanne værnepligtige til funktioner på kampvognene.

Der syntes med dette forlig af 1989 at kunne blive ro om forsvaret i en rimelig tid til gavn for uddannelsen af

enhederne. Imidlertid ændrede den internationale situation sig pludseligt i en sådan grad, at der igen blev usikkerhed om forsvarets forhold. Med Tysklands genforening ophørte den kolde krig i realiteten. Dette blev yderligere fulgt op af Sovjetunionens sammenbrud og Warszawapagtens opløsning. Der kom gang i CFE-forhandlingerne og de deraf følgende nedrustninger. CFE aftalen om nedrustning blev indgået den 20. november 1990. For Opklaringsbataljonen betød nedskæringerne, at man med udgangen af 1991 måtte tage afsked med

Dansk opklaring passerer en engelsk feltbro under øvelse i Tyskland i 1987.

Kampvogn M 41 går i land fra tysk landgangsbåd under øvelse på Mon og Lolland-Falster i september 1985.

4. Opklaringseskadron i fredsstyrken, således at den ligesom 6. Opklaringseskadron i fremtiden skulle være en hjemsendt supplementsenhed. Ved nedlæggelsen af 4. Opklaringseskadron i fredsstyrken blev 5. Opklaringseskadron dog væsentligt forøget, idet den i fremtiden skulle have tre og ikke som tidligere to opklaringsdelinger samt fire kampvognssektioner i fredsstyrken.

I forbindelse med de nævnte CFE-nedrustningsaftaler blev der fastsat et inspektionssystem til kontrol af de aftalte styrketal for kampvogne m.m. Den første inspektion i Danmark fandt sted den 1. april 1992 ved Opklaringsbataljonen. I inspektionen deltog 15 russiske officerer. Det var en mærkelig oplevelse for første gang at se russiske officerer i virkeligheden og helt specielt var det at se dem færdes på Gardehusarkasernen og se

dem i Officerscasino. Inspektionen blev indledt med, at regimentschefen gav en detaljeret briefing vedr. traktatomfattet materiel ved Opklaringsbataljonen, derefter gennemførtes den egentlige inspektion, der er en total kontrol af, at det tilstedeværende materiel er i overensstemmelse med de oplysninger, Danmark har givet til de øvrige traktatlande. Inspektionen gik perfekt, bortset fra at den gamle opklaringskampvogn M 24 Chaffee for en kort stund fik en renæssance. Kampvognen var opstillet som museumsgenstand ved Gardehusarregimentets Historiske Samling og indgik naturligvis ikke i det kampvognstal, der var opgivet for Opklaringsbataljonen. Problemet blev klaret ved at telefaxe kvitteringen for lånet af vognen fra Tøjhusmuseet, der ejer den, til Næstved.

Oberstløjtnant K. Bundgaard. Chef for Opklaringsbataljonen fra 1. oktober 1992 til 31. december 1994.

Opklaringsenheder i international tjeneste efter 1992.

Omkring årsskiftet 1991-92 blev det besluttet, at Danmark skulle stille et kontingent til FN's fredsbevarende arbejde i det tidligere Jugoslavien.

Opklaring i 1976 under Opklaringsbataljonens første øvelse i Tyskland.

Gardehusarregimentet blev beordret til at stille det ene af liniekompagnierne, E-Coy. Kompagniet blev opstillet af personel fra alle dele af regimentet herunder også fra Opklaringsbataljonen. Siden dette kompagnis afsendelse til Jugoslavien i februar 1992 har regimentet til stadighed haft personel i området. Ud over at Opklaringsbataljonen har stillet personel til denne tjeneste har bataljonen også som det fremgår senere haft ansvaret for opstilling og uddannelse af spejderenheder til den danske bataljon i Jugoslavien både under FN- og under NATO-kommando.

Da forsvarsforliget udløb 31. december 1992 blev der indgået et nyt toårigt forlig, der betød yderligere økonomiske nedskæringer, men det betød også ændringer

Personel af Opklaringsbataljonen løftes af britisk helikopter under øvelse i 1988.

i opgaverne for dansk forsvar. Det blev hermed slået fast, at danske styrker kan indsættes over alt uden for Danmarks grænser under FN- eller NATO-kommando eller i OSCE-regi både i fredsbevarende og i fredsskabende operationer. Forliget oprettede også Den Danske Internationale Brigade, der i særlig grad blev organiseret til løsning af denne type opgaver.

Ved oprettelsen af Opklaringsbataljonen i 1974 udgik opklaringseskadronerne af brigadernes krigsstyrke. Det var et stort tab for brigaderne, der derved mistede deres "øjne". Først tyve år senere blev dette problem løst, idet man indførte spejdereskadroner. Spejdereskadroner kan i virkeligheden siges at være en slags opkla-

ringeseskadroner, der dog mangler kampvogne, og som udelukkende transporteres på hjul i stedet for på bælter. Spejdereskadronen er i øvrigt organiseret med kommandosektion, forsyningssektion og sanitetssektion omtrent som i opklaringseskadronen. Der er to spejderdelinger hver bestående af tre spejdergrupper og en jordovervågningsradardeling med to sektioner. Gardehusarregimentet blev fra 1. juli 1994 beordret til

Oberstlojtnant S. Bornholdt Andersen. Chef for Opklaringsbataljonen fra 1. januar 1995 til 12. januar 1997.

at opstille to spejdereskadroner til hver af de to brigader på Sjælland nemlig 1. Sjællandske Brigade og Den Danske Internationale Brigade. Selvom disse spejdereskadroner ikke opstilles af Opklaringsbataljonen er det dog udelukkende denne bataljons ekspertise på området, der har været anvendt i opstillingen, og alt nøglepersonel i eskadronerne

er tidligere opklaringspersonel. Uddannelsen af den første spejdereskadron, nemlig eskadronen til Den Danske Internationale Brigade, foregik ved Opklaringsbataljonen, der fik indkaldt værnepligtigt

Kampvogn Leopard, der i dag anvendes som opklaringskampvogn.

Kampvognskonkurrence 1991.

personel i 1995. Alt personel både til bataljonen og til spejdereskadronen blev uddannet ved 5. Opklaringseskadron. Dette betød, at eskadronen i 1995 havde en personelstyrke på mere end 260 mand, hvilket er 100 mand mere end en opklaringseskadron på fuld krigsstyrke. Ved løsningen af denne opgave fik Opklaringsbataljonen for første gang i mange år en helt ny type materiel nemlig jordovervågningsradaren.

I 1996 fik Opklaringsbataljonen Leopard kampvogne. Indledningsvis dog kun i fredstid, mens M 41 kampvognene fortsat skulle anvendes i krigstid. Inden for en overskuelig årrække forventes Leopard kampvogne at indgå i krigsstyrken. I 1996 uddannede regimentet to spejderdelinger til tjeneste i det tidligere Jugoslavien. Delingerne blev uddannet ved Opklaringsbataljonen og blev udrustet med panservogn PSVG M/95 Eagle. Hermed fik hæren og Gardehusarregimentets opklaringsenheder igen panservogne for første gang i over 40 år. Uddannelsen fandt sted ved 5. Opklaringseskadron og den ene af delingerne blev udsendt til Jugoslavien i februar 1996. Denne gang ikke som del af en FN-styrke, men som en del af den NATO-ledede IFOR-styrke. Denne spejderdeling blev den første, der kom til at operere med Eagle. Det viste sig, at det ikke var så ligetil, som man havde forventet. Mange indlærte procedurer måtte ændres. Dette skete i tæt samarbejde med Hærens Kampskole i Oksbøl og med inddragelse af mange kræfter fra både regiment og bataljon. Den anden deling, der ikke blev udsendt til Jugoslavien i

februar 1996 blev ansat på kontrakt med henblik på senere udsendelse. Til uddannelsesbrug for denne deling lykkedes det at låne et antal Eagler fra den schweiziske hær, hvorved der blev mulighed for at videreudvikle erfaringerne med anvendelsen af denne helt nye køretøjstype i Opklaringsbataljonen. I forbindelse med uddannelsen deltog delingen i flere feltøvelser i Oksbøl og på Sjælland. Delingen blev efter denne meget grundige uddannelse sendt til Bosnien i august 1996. Med udsendelse af denne deling ophørte uddannelsen af spejderdelinger med Eagle ved Opklaringsbataljonen dog ikke, idet der fortsat forven-

Indvielse af Opklaringsbataljonens kvartermærke den 15. juni 1984. Motivet, der også anvendes som bataljonens ærmemærke, er tegnet af major Rolf Christensen. Kvartermærket holdes af kaptajn Frits Bolbroe. Til højre ses bataljonschefen oberstløjtnant Leif Nielsen og regimentschefen oberst P.H. Eichen.

tes at skulle anvendes enheder af denne type over alt i det tidligere Jugoslaviens område. Ud over uddannelsen af de særlige spejderdelinger til international tjeneste fortsatte bataljonen samtidig sin uddannelse af almindelige opklaringsdelinger og i 1996 uddannedes yderligere til spejdereskadronerne ved brigaderne en hel jordovervågningsradarsektion.

Efter ophøret af den kolde krig er de internationale opgaver for danske enheder opprioriteret i meget høj grad. I 1996 blev Opklaringsbataljonen af Østre Landkommando pålagt at planlægge og gennemføre hærens højest prioriterede øvelsesaktivitet i 1996: Øvelse Baltic Circle. Kadetter og unge befalingsmænd

fra alle landene omkring Østersøen – i alt ca. 120 mand – skulle sammensættes til en multinational enhed, som i en to ugers periode i oktober skulle øve fredsbevarende aktiviteter. Perioden skulle afsluttes med en øvelse i civilt terræn. Øvelsen nød meget stor bevågenhed. Øvelsen modtog besøg af Forsvarsministeren, Forsvarschefen, Chefen for Forsvarsstaben, Chefen for Hærens Operative Kommando, Chefen for Østre Landkommando samt en række af forsvarrets øvrige øverste chefer. Det besøg der glædede personellet mest var dog Hendes Majestæt Dronningens besøg ved Opklaringsbataljonen. Chefen for Adjutantstaben meddelte efterfølgende bataljonen, at Hendes Majestæt havde været meget glad for at følge denne særlige øvelse, og at Hendes Majestæt havde glædet sig over det store engagement, der blev lagt for dagen af alt deltagende personel.

I august 1997 sendte Gardehusarregimentet endnu en spejderdeling til Bosnien, hvor den forrettede tjeneste indtil februar 1998.

I juli måned 1997 modtog Opklaringsbataljonen opgaven at indsamle nødhjælpsudstyr til uddeling fra Gardehusarregimentets udsendte styrke i Bosnien til befolkningen i området. Det var en helt ny opgave ingen i Opklaringsbataljonen havde prøvet før, men med god hjælp fra alle ved regimentet og ikke mindst

Opklaringsbataljonen ved regimentets 225 års jubilæumsparade den 10. februar 1987. 4. Opklaringseskadron føres af major P.F. Scheuer.

4. Opklaringseskadron overgik til mobiliseringsstyrken med udgangen af 1991. Billedet viser den sidste chef kaptajn Niels Randlov med eskadronens kvartermærke ved eskadronens afskeds-party den 18. december 1991. Kvartermærkets motiv blev tidligere anvendt som ærmemærke. Der er senere indført et andet ærmemærke.

de nyindkaldte værnepligtige i 5. Opklaringseskadron lykkedes det bataljonen at indsamle mere en 400 kubikmeter tøj, medicin, legetøj, maling, sko, cykler, tæpper m.m., således at fire store lastbiler kunne forlade Næstved i begyndelsen af august. Størstedelen blev uddelt i området af de gardehusarer, der indgik i bataljonen under kommando af daværende oberst J. Hansen-Nord. Også befolkningen i Næstved ydede en enestående indsats for dette projekt. Uden byens og befolkningens støtte havde indsamlingen ikke kunnet gennemføres.

Siden den NATO-ledede operation startede har der til stadighed været en spejderdeling af 5. Spejdereskadron til tjeneste i Bosnien. I en periode i 1998 var endog begge eskadronens spejderdelinger i Bosnien samtidigt. Da 5. Spejdereskadron er en kadreenhed er det fortsat Opklaringsbataljonen og herunder 5. Opklaringseskadron, der gennemfører store dele af den uddannelse, der er nødvendig, før delingerne kan udsendes. Selvom 5. Spejdereskadron ikke er en del af Opklaringsbataljonen, er der et meget snævert og godt samarbejde mellem Opklaringsbataljonen, 5. Opklaringseskadron og 5. Spejdereskadron.

Den internationale tjeneste er ikke alene uddannelse og

afsendelse af enheder til det tidligere Jugoslavien, men også et øget samarbejde med de central- og østeuropæiske lande. Danmark har engageret sig meget i opbygningen af forsvaret i de nye selvstændige baltiske stater. Som et led heri har mange af hærens enheder i dag venskabsenheder i disse lande. Opklaringsbataljonen havde således en venskabsbataljon fra Letland. I 1997 deltog fire officerer fra denne bataljon i 5. Opklaringsbataljons REX-tur og senere aflagde fire af bataljonens officerer genvist i Letland. Samarbejdet med bataljonen er i dag erstattet af samarbejde med en estisk opklaringsenhed, som er under opstilling. Polen er nu medlem af NATO, men forbindelserne til Polen blev skabt længe før. For Opklaringsbataljonens vedkommende påbegyndtes samarbejde med 8. polske Opklaringsbataljon, som bataljonschefen med ledsagere besøgte i 1998.

Regimentsstandarten føres ind i St. Peders Kirke i Næstved af personel fra 5. Opklaringseskadron til regimentets årlige fødselsdagsgudstjeneste.

Aktiviteter gennem 25 år.

I det foregående er i hovedsagen beskrevet Opklaringsbataljonens organisatoriske udvikling, hvorimod bataljonens dagligdag kun i mindre grad er berørt. Beskrivelsen af bataljonens mangeartede aktiviteter gennem de 25 år, der er gået, skal derfor afslutte fremstillingen af bataljonens historie.

Oberstløjtnant Niels Hartvig Andersen. Chef for Opklaringsbataljonen fra den 13. januar 1997 til den 31. december 1998.

I dagligdagen koncentrerer bataljonen og dens enheder sig om uddannelse af enkeltmand og de mindste enheder samt gennemfører den nødvendige vedligeholdelsestjeneste på materiellet. Den væsentligste afbrydelse i den almindelige daglige uddannelse og tjeneste i garnisonen er øvelsesvirksomheden. Det er under øvelser, at soldaten skal se om hans enkeltmandsud-

dannelse slår til under realistiske forhold. Samtidig får man indøvet soldatens virke i enhedsramme, og førerne samt foresatte myndigheder får øvet sig selv og enhederne samt trænet disse til at løse de opgaver, de vil blive pålagt i tilfælde af krig. Øvelsesvirksomheden kan være hård og anstrengende. Det kan være surt at leve i kulde og regn og uden tilstrækkelig søvn og forplejning gennem længere tid. Imidlertid er det utvivlsomt øvelserne og strabadserne forbundet hermed, som soldaterne og deres førere mindes med den største glæde, når de tænker tilbage på deres tjenestetid. Det er ved sådanne lejligheder, at sammenhold og kammeratskab virkelig udbygges. Særlig interessant er øvelsesvirksomheden, når den foregår i udlandet eller i Danmark med deltagelse af udenlandske kammerater.

I bataljonens første år gennemførtes ofte øvelser på landevej i Forbundsrepublikken Tyskland. Bataljonen deltog første gang i en sådan øvelse i 1976 og den sidste øvelse fandt sted i efteråret 1983, idet denne type øvelsesvirksomhed ikke længere gennemføres. Bataljonens personel virkede også ofte som kampdommere, når

andre enheder var på øvelse i Tyskland. De sidste gange dette skete var i 1985 og to gange i 1986. For Opklaringsbataljonen var det meget interessant at deltage i disse øvelser, da man som oftest indgik i en større opklaringsenhed som f.eks. den britiske Rhinarmes Opklaringsbrigade. Da bataljonen er den største opklaringsenhed i Danmark, var det meget lærerigt og spændende at få lov til at indgå i en så stor enhed som en opklaringsbrigade og prøve opklaring på afstande, som er helt utænkelige i Danmark.

Den myndighed, der har ansvaret for uddannelsen af Opklaringsbataljonen som enhed er Østre Landkommando, som bataljonen hører direkte under. Bataljonen har derfor gennem alle 25 år deltaget i et meget stort antal af Landkommandoen øvelser. Som den eneste opklaringsenhed på Sjælland har bataljonen altid været anvendt meget intensivt. Opklaringsbataljonen er næsten altid indsat. Det er

Hendes Majestæt Dronningen skriver i Opklaringsbataljonens gæstebog ved et besøg ved bataljonen under øvelse i 1998. Major Stig Carlsen holder gæstebogen, mens bataljonschefen oberstløjtnant Niels Hartvig Andersen ser til.

morsomt, lærerigt og spændende, men det kan være særdeles trættende og mange opklaringsfolk har i tidens løb efter en stor øvelse været totalt udkørte, men samtidig også glade, veltfredse og stolte over at have

kunnet løse opgaverne under stort fysisk og psykisk pres. Er man ikke træt og udkørt efter en øvelse, har man ikke fået nok udbytte af den. Man siger, at en træt soldat er en tilfreds soldat. Også de store NATO-øvelser har normalt været ledet af Landkommandoen. Under sådanne øvelser er det meget lærerigt at samarbejde med udenlandske enheder. Netop opklaringsenhederne har haft rig lejlighed til dette. Helt ned på deligniveau har vore opklaringsenheder været afgivet til udenlandske enheder, ligesom vore eskadroner ofte har ført kom-

Opklaringsbataljonen har 8. polske Opklaringsbataljon som venskabsbataljon. Personel fra Opklaringsbataljonen besøgte Polen i 1998. Forrest ses den polske bataljonschef sammen med oberstløjtnant Niels Hartvig Andersen og major Stig Carlsen.

mando over udenlandske opklarings eller panserværnsenheder m.fl.

Da brigaderne i en lang periode ikke selv havde opklaringseskadroner blev Opklaringsbataljonen og dens eskadroner ofte tilbudt at deltage i brigadeøvelser enten som brigadens opklaringseskadron eller måske som oftest som markeringsstyrke. Det er en god måde at øve på i denne lidt mindre ramme end de rammer, de helt store øvelser har, da opklaringspersonellet om muligt kan blive endnu mere engageret og få endnu mere udbytte. I disse øvelser kan der også i højere grad lægges vægt på de mindre enheders og på enkeltmands forhold, end det er muligt under store øvelser.

Personel fra Opklaringsbataljonen besigtiger polske opklaringskøretøjer under besøg i Polen i 1998 ved 8. polske Opklaringsbataljon.

Også Opklaringsbataljonen afholder øvelser. På disse øvelser er det muligt for bataljonschefen at uddanne sine eskadronschefer samt kontrollere delingers og sektioners virke ligesom han kan kontrollere effektiviteten af den gennemførte enkeltmandsuddannelse. Dette har han ikke mulighed for at gøre under de større øvelser, hvor han selv uddannes og øves, mens han fører sin bataljon. Det samme forhold gør sig gældende på eskadrons niveau, hvor eskadronschefen uddanner delings-

Pårørendedag ved 4. Opklaringseskadron i 1983. Tidligere var det overladt til eskadronerne selv at afholde forældredag/familiedag. I dag gennemføres dette af Gardehusarregimentet for alle enheder sammen med Gardehusarforeningernes jubilæumstævn.

og sektionsførere samt deres personel. I dag mener nogle, at man kun kan uddanne ét niveau og én enhed ad gangen. Andre enheder og niveauer skal naturligvis deltage, men der er kun én primær øvelsestager, der uddannes og øves. Alle andre er sekundære. Sådan var det ikke i tidligere tider. I bataljonens første år var det almindeligt, at opklaringseskadronerne en gang om ugen kørte ud med fuld styrke i civilt terræn og blev ude på øvelse til næste dag. Der var sjældent forberedt ret meget.

Eskadronschefen førte selv eskadronen, samtidig med, at han førte en mindre udsparet fjendestyrke. Der var sjældent drejebog som vi kender det i dag, men alligevel fik enhederne nok stor udbytte af at køre i felten hver uge. I dag kan dette ikke lade sig gøre. Økonomien sætte meget strenge grænser for aktiviteterne, ligesom der stilles langt større krav i dag til forberedelsesarbejdet.

Da der ikke er mulighed for at køre i felten i samme grad i dag som tidligere, er der skabt andre mere prisbillige metoder til uddannelsen. Først og fremmest skal nævnes uddannelse i taktisk træner, der er et fremragende middel til at øve førerne samt signalprocedurer

m.m. Dette uddannelsesmiddel har kun været anvendt i Opklaringsbataljonen i de sidste ca. 10 år. En anden metode til uddannelse af førere samt afprøvning af signalprocedurer er stabs- og signaløvelser, hvor man kører i civilt terræn udelukkende med føringskøretøjer.

En helt ny øvelsestype er de såkaldte parterskab-øvelser, hvor international indsats sammen med andre nationers personel øves.

Opklaringsbataljonens indsats som leder af en sådan øvelse er nævnt tidligere.

Da hæren i høj grad er en kadrehær er det sjældent, at man kan øve en komplet krigsstærk enhed. For at kunne gøre dette anvendes mønstringer, hvor det hjem-

Pansret Spejdervogn "Eagle" demonstreres til åbent hus/forældredag/jubilarstævne i 1997.

Opklaringsdeling med kampvogn Leopard demonstreres til åbent hus/forældredag/jubilarstævne i 1997.

Demonstration af opklaringsdeling for udenlandske generaler i 1992.

sendte personel indkaldes til tjeneste. Mønstringerne kan omfatte alt personel, nøglepersonel eller kadrepersonel. I alle årene har 6. Opklaringseskadron været en ren mobiliseringsenhed. Eskadronen har dog ved adskillige lejligheder været indkaldt med fuld krigsstyrke og deltaget i øvelser. Disse øvelser har altid været meget interessante, idet alt bataljonens øvrige personel har været indstillet på at hjælpe, således at 6. Opklaringseskadron kunne få det bedst mulige udbytte, og således at ingen opklaringsmand fra eskadronen kunne påstå, at han havde spildt tiden. En sådan monstringsovelse med deltagelse af hele bataljonen blev afholdt for 6. Opklaringseskadron i efteråret 1985. Som led i øvelsen blev dele af bataljonen overført i kraftigt stormvejr med tyske landgangsbåde fra Møn til Falster og senere fra Falster til Lolland.

Skydning er en meget vigtig del af uddannelsen. Den grundlæggende skydeuddannelse på håndvåben kan gennemføres i garnisonen, men bataljonens mange for-

skelligartede tunge våben som kampvognskanoner og morterer samt skydning under feltmæssige forhold og med enheder kræver brug af skydeterræn. Bataljonen har derfor altid haft årlige skydeperioder i Oksbøl og Jægerspris. Skydeperioderne har normalt været kombineret med øvelsesperioder i de samme områder. Det er altid noget personellet ser frem til, at komme væk fra garnisonen og kunne koncentrere sig om det væsentligste og det morsomste, – nemlig at skyde med sit våben, – uanset om det er et gevær eller en kampvognskanon. Ikke mindst officerer og befalingsmænd er glade for at komme væk fra det daglige administrative arbejde og for en stund være soldat. Under sådanne perioder, hvor tiden er knap, og skal udnyttes 100% effektivt stilles der også store krav til forsynings- og vedligeholdelsestjeneste. Det faglige personel arbejder ofte i døgn drift

Indsamling af nødhjælp til det tidligere Jugoslavien i 1997. Fra venstre major Stig Carlsen og oberstløjtnant Niels Hartvig Andersen.

under sådanne udrykninger. Alle køretøjer skal kunne køre hele tiden, radioer skal virke, våben skal virke o.s.v. Yderligere skal den rigtige ammunition befinde sig på det rigtige sted på det rigtige tidspunkt. I sådan-

Spejderdeling med "Eagle" forlader Gardehusarkasernen i januar 1996. Delingen blev uddannet af Opklaringsbataljonen til udsendelse i international tjeneste.

ne situationer er enheden afhængig af, at alle kender deres job og er rutineret i det.

Det er ikke nok, at enhedens egen chef kender sine folk og ved, at de kan deres ting. Også foresatte myndigheder ønsker at vide dette. Opklaringsbataljonen bliver derfor udsat for et stort antal inspektioner hvert år. inspektionerne kan være alt fra inspektion af chefens føringsvirksomhed til den enkelte mands kunnen med sit våben eller hans fysiske træningstilstand og kunnen. De hidtil nævnte aktiviteter har alle haft til formål at uddanne førere, enkeltmand og enheder, men bataljonen og dens enheder bliver også hvert år pålagt at deltage i andre aktiviteter, der ikke umiddelbart kan ses at have noget uddannelsesmæssigt formål. Alligevel er bataljonen glad for at kunne anvendes til sådanne ting, da andre kan have udbytte af det, eller da det evt. kan være en del af forsvarrets udadrettede virksomhed. Blandt disse aktiviteter kan nævnes deltagelse i forsvarrets dag og demonstration for sikkerhedspolitisk kursus eller for besøgende ved Gardehusarregimentet.

Morsomst er det, hvis man kan få lov at demonstrere sin egen eller sin enheds færdigheder m.m., men det er ikke altid tilfældet. En overgang i midten af 1980'erne havde regimentet mange besøg af fremmede forsvarsministre, forsvarshefter m.fl., som alle skulle have demonstreret regimentets enhedstyper i forbindelse med besøget. Dette var i en tid, hvor panserbataljonen ikke havde et panserinfanterikompagni. Da regimentets gæster dog skulle se panserinfanteri, blev 4. Opklaringseskadron ved adskillige på hinanden følgende besøg beordret til at opstille og demonstrere en panserinfanterideling. Opklaringsfolkene i 4. Opklaringseskadron var meget kede af dette og klagede deres nød til eskadronschefen, der igen gik til bataljonschefen. Bataljonschefen var enig i, at det var uheldigt at lade opklaringsfolk spille infanterister og bad derfor regimentschefen om at måtte blive fri for denne opgave. Regimentet gav sig dog ikke, og opklaringsfolkene måtte blive ved med at spille infanterister. Bedre blev det ikke af, at de blev drillet af 5. Opklaringseskadron, der ved de samme demonstrationer havde fået den ærefulde rolle at demonstrere opklaringsdelingen. Efter demonstrationen fik den besøgende gæst normalt lejlighed til at se nærmere på materiellet samt tale med personalet. Efter en sådan demon-

Spejderdelingen øver eskortetjeneste og beskyttelse af vigtige personer inden udsendelse til international tjeneste i januar 1996. Under øvelsen agerede folketingsmedlem, major ved Gardehusarregimentet Helge Adam Møller den vigtige person, der skulle beskyttes og eskorteres.

stration skete der det, der måtte ske før eller senere. Generalen spurgte en af "panserinfanteristerne" hvor længe han havde været i funktionen. Soldaten svarede: "Kun et par timer hr. general. Jeg er mekaniker i 4. Opklarings!". Det var sidste gang 4. Opklarings-eskadron demonstrerede panserinfanteri for regimentets gæster. Samtidig viser episoden noget om opklaringsfolkenes stolthed og nok også lidt om opklaringsånden.

I bataljonens første år afholdtes normalt en forældredag ved de enkelte eskadroner, hvor pårørende kunne se eskadronen og dens materiel m.m. De seneste år har regimentet dog overtaget denne opgave, idet der nu hvert år afholdes et stort arrangement, der gør det ud for forældredag, åbent hus

og jubilæumstævne for de gamle husarer. I årets løb deltager bataljonen også i parader ved regimentet først og fremmest nytårsparaden og fødselsdagsparaden den 10. februar. Yderligere afholdes lejlighedsvis parader for bataljonens eget personel f.eks. i forbindelse med chefskifte, ligesom bataljonens personel deltager i eskorteridning og opstilling af kommandoer til fods på de kongelige slotte og palæer.

Til slut skal nævnes hjælp og støtte til det civile samfund. Det er allerede tidligere nævnt, hvordan Opklaringsbataljonen indsamlede nødhjælp til

Jugoslavien. En anden stor begivenhed, der stadig huskes af mange gamle opklaringsfolk, er støtten til samfundet i forbindelse med den store snekatastrofe omkring jul og nytår 1978 - 1979. Størstedelen af Sydsjælland samt hele Lolland-Falster og Møn var totalt dækket af sne. Enhver form for kørsel med hjul køretøjer var umulig. Falck kunne ikke komme frem med hver-

ken ambulancer eller andre redningskøretøjer.

For-syninger kunne ikke komme frem til syge, gamle, plejehjem m.fl. De militære enheder i området blev derfor bedt om hjælp. Over radio og fjernsyn blev alle med kørekort til pansrede bælte køretøjer bedt om at afbryde deres juleferie og stille på nærmeste tjenestested. Det lykkedes at samle et stort

Spejderdelingen med "Eagle" under operativ tjeneste i det tidligere jugoslavien. Uddannelse af spejderenheder til international tjeneste er i dag en vigtig opgave for Opklarings-eskadronen.

antal kørere og vognkommandører samt andre hjælpere ikke mindst fra Opklaringsbataljonen. Flere steder var forholdene sådan, at kun kampvogn M 41 kunne komme igennem. Personel af Opklaringsbataljonen blev derfor indsat med kamvogne for at yde nødhjælp til befolkningen. Personellet ydede en fremragende indsats og reddede adskillige alvorligt syge, ligesom der blev ydet bistand til fødsler. Regimentet og dets personel modtog megen tak fra involverede civile myndigheder samt gennem forsvarschefen tillige Hendes Majestæt Dronningens tak.

Afslutning.

Den 16. maj er de første 25 år af Gardehusarregimentets III Opklaringsbataljons historie afsluttet, men opklaringens historie er langt længere. Gardehusarregimentet er oprettet for 237 år siden som landets første lette rytterregiment og som vor første opklaringsenhed. Den nuværende type af opklaringsenheder har eksisteret i 54 år. Opklaring er aldeles uundværlig for den moderne troppefører. I Danmark er der ikke mange opklaringsenheder. Kun de gamle rytterregimenter Gardehusarregimentet og Jyske Dragonregiment samt Bornholms Værn opstiller opklaringsenheder.

Opklaringen på Bornholm er endog udsprunget af Gardehusarregimentet, der oprindeligt forestod bemandingen af disse enheder på øen. I de seneste år har der vist sig et yderligere behov for opklaringsenheder, idet de er særdeles anvendelige i forbindelse med både fredsbevarende og fredsskabende operationer i international tjeneste. Både i Gaza, på Cypern og i de forskellige operationer i det tidligere Jugoslavien har opklaringsenheder og personel deltaget med stor succes. I de seneste år er der sket en forøgelse af antallet af opklaringsenheder med oprettelsen af spejdereskadroner ved brigaderne. Særlig vigtig i denne forbindelse er spejdereskadronen ved Den Danske Internationale Brigade, der opstilles af Gardehusarregimentet og uddannes af Opklaringsbataljonen.

Der er intet der i den nuværende internationale situation tyder på, at antallet af opklaringsenheder kan reduceres, hvis vi fortsat skal kunne stille tilstrækkeligt mange og tilstrækkeligt veluddannede opklarings- og spejderenheder til vort internationale engagement. III Opklaringsbataljon glæder sig derfor på sin 25 års jubilæumsdag til alle de nationale og internationale opgaver, som bataljonen, dens enheder herunder de nært tilknyttede spejderenheder og dens personel forventer at blive tildelt i fremtiden.

Opklaringsbataljonens ærmemærker

Officielt er Opklaringsbataljonens personel afmærket med Gardehusarregimentets falk med blå underlag. Det blå underlag markerer regimentets tredje bataljon. Dette mærke bæres på uniform M69 samt i baretten. Tidligere var der ingen afmærkning på kamp- og tjenesteuniformer bortset fra baretten falk. Dette var ikke hensigtsmæssigt, og det var et stort ønske fra personallet at få en enhedsafmærkning også på de daglige uniformer bl.a. til styrkelse af korpsånden. Allerede i 1950'erne indførtes farvede støvtørklæder til underafdelingsmærkning. Senere i 1970'erne indførte regimentet afmærkning på kamp-, øvelses- og tjenesteuniformer i form af et ærmemærke. Det var regimentets, blå falk i et hvidt skjold. Til afmærkning af de enkelte bataljoner var der en farvet kant om skjoldet i bataljonsfarven. For Opklaringsbataljonens vedkommende var denne afmærkning blå.

Disse fælles mærker for regimentet og dets enheder havde dog den ulempe, at det ikke på afstand var muligt at se forskel på de forskellige enheders personel. Det er netop formålet god heraldik at markere bærerens identitet set på afstand.

Opklaringsbataljonen indførte derfor sit eget ærmemærke, der opfyldte dette krav, den 15. Juni 1984. Bataljonens eskadroner havde til en vis grad allerede mærker tidligere, men først efter denne dato blev de konsekvent indført og båret af alt personel.

III Opklaringsbataljon

Mærket er med en hvid sinister (dvs. fra heraldisk venstre) skråbjælke i blå. I øverste blå felt ses Gardehusarregimentets falk i hvidt. I nederste blå felt to krydsede ryttersabler. Den blå farve er bataljonens farve. Den hvide farve er regimentsfarven. Falken viser tilhørsforholdet til Gardehusarregimentet og ryttersablerne viser bataljonen som let rytteri (Opklaring). Den hvide sinister skråbjælke markerer den hvide rem i patrontaske og karabin, som alt rytteri tidligere bar over skulder. Efterhånden er denne sinister skråbjælke indarbejdet i alle bataljonens mærker som et fælles tegn på rytteri (opklaring). Bataljonens våben er tegnet af major Rolf Christensen.

Opklaringsbataljonens Stabsdeling

Stabsdelingen bærer det samme mærke som bataljonen blot er nederste felt karmoisinrødt i stedet for blå. Karmoisin er stabsfarven og markerer deling som en stabsdeling. I nederste felt er den ene ryttersabel tillige erstattet af et lyn, der symboliserer delings signaltjeneste, der muliggør bataljonens forbindelse til sine enheder samt sideordnede og foresatte myndigheder.

4. Opklaringseskadron

En hvid sinister skråbjælke mellem hvidt og sort. I skråbjælken en hvid springende hest. Gul er farven for 4. Eskadron, mens sort i en årrække blev anvendt i eskadronens støvtørklæde. Hesten hentyder til eskadronen som en rytterenhed. Eskadronen anvendte tidligere et mærke i samme farver, men bestående af en kampvogn M 41 lagt på et firetal. Våbnet er tegnet af kaptajn (senere oberstløjtnant) N.E.B. Larsen.

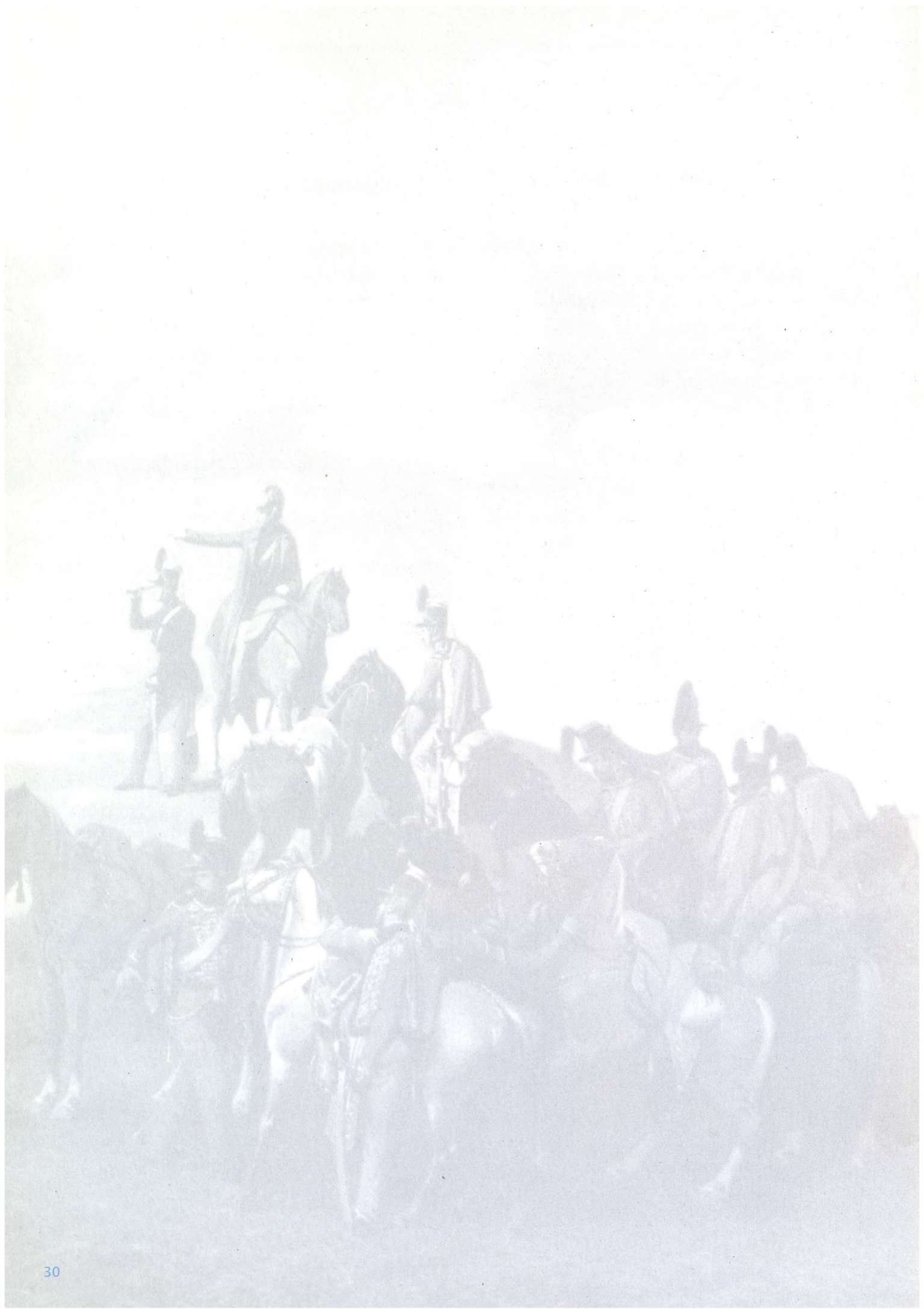
5. Opklaringseskadron

En hvid sinister skråbjælke i sort. Skråbjælken er belagt med tre sorte falkehoveder. I hvert af de sorte felter ses yderligere et falkehoved. Sort er eskadronens farve. Falkehovedet er taget fra regiments falk, og symbolisere tillige falkeblikket, der ser overalt, således som den gode opklaringsmand ser alt uden selv at blive set. Antallet af falkehoveder er fem, hvilket er eskadronens nummer. Eskadronens våben er tegnet af major Rolf Christensen.

6. Opklaringseskadron

En hvid sinister skråbjælke i gråt. Over det hele er en blå oprejst søhest. Grå er eskadronens farve. Den blå søhest hentyder til eskadronens navn i daglig omtale: Marineopklaringseskadronen. Dette navn fik eskadronen under en øvelse, hvor chefen i kode over radioen opgav eskadrons placering på en sådan måde, at bataljonen kun kunne tyde det således, at eskadronen var placeret midt i Dybsø Fjord. Da dette kun kunne være muligt for en marineenhed, fik eskadronen navnet Marineopklaringseskadronen. Eskadronen anvendte tidligere et mærke, der var en grå søhest på blå bund. Det nye våben er tegnet af kaptajn B. Bobek.

Festskrift udgivet af Gardehusarregimentets Opklaringsbataljon i anledning af 25 året for oprettelsen af bataljonen som selvstændig afdeling direkte under Østre Landsdelskommando (senere Østre Landkommando). Bataljonen betegnes III Opklaringsbataljon/Gardehusarregimentet.

Udgiver: Gardehusarregimentets Opklaringsbataljon
Forfatter: Major Rolf Christensen
Grafisk tilrettelæggelse: Pia Matthiesen/EURO RSCG
Tryk: BG Tryk

